

Sygnatura akt IV U 1478/19

POSTANOWIENIE

Dnia 10 września 2020 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia del. Agnieszka Walkowiak

Protokolant: sekretarz sądowy Mariola Konończuk

po rozpoznaniu w dniu 31 sierpnia 2020 r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania J. T. (1) i J. T. (2)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia (...), znak (...) (...) (...);

postanawia:

1. **odrzuć odwołanie;**

2. **odstąpić od obciążania wnioskodawców: J. T. (1) i J. T. (2) kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego.**

Sygn. akt IV U 1478/19

UZASADNIENIE

J. T. (2) i J. T. (1) wnieśli odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia (...), znak (...)(...) (...), którą to decyzją organ rentowy odmówił im wydania zaświadczenia, stanowiącego podstawę wykreślenia hipoteki przymusowej na nieruchomościach, dla których urządzono księgi wieczyste nr (...).

Ww. zaskarżonej decyzji zarzucili:

- rażące naruszenie przepisów prawa unijnego procesowego poprzez nieprawidłowe zastosowanie Rozporządzenia Rady (WE) nr (...) z dnia (...) w sprawie postępowania upadłościowego (w szczególności art. 3, 4 i 5), gdy zostało ono zastąpione Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...) z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego, którego to aktu przepisy obowiązywał w dniu 2 września 2015 r. w momencie składania przez skarżących wniosku o ogłoszenie upadłości,
- rażące naruszenie przepisów prawa unijnego procesowego, tj. art. 32 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...) z dnia (...) w sprawie postępowania upadłościowego poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie, a w konsekwencji uznanie, że postępowanie upadłościowe wg prawa angielskiego wobec J. i J. T. (1) poprzez zwolnienie ich ze stanu bankructwa i umorzenie ich zobowiązań, nie wywodzi skutku prawnego w Polsce,
- rażące naruszenie przepisów art. 491²¹ i art. 491¹⁶ ustawy – Prawo upadłościowe jako konsekwencja naruszenia przepisów art. 32 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...) z dnia (...). w sprawie postępowania upadłościowego – jako normy prawa polskiego najbardziej zbliżonego do normy prawnej prawa angielskiego, co w konsekwencji doprowadziło do rażącego naruszenia przepisów art. 94 ustawy o księgach

wieczystych i hipotece poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że hipotek musi istnieć niezależnie od bytu wierzytelności hipotecznej i nierozpoznania przez organ rentowy sprawy co do istoty.

Jednocześnie skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez wyrażenie zgody na wykreślenie hipoteki przymusowej na nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) w kwocie (...)zł oraz wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) w kwocie (...)zł.

W uzasadnieniu odwołania skarżący wskazali, że w dniu 2 września 2015 r. Sąd Rejonowy w Luton ogłosił upadłość konsumencką ww. We wniosku o ogłoszenie upadłości zostały uwzględnione wierzytelności organy rentowego. W dniu (...) zostali oni zwolnieni ze statusu bankructwa i złożyli do organu rentowego wnioski o wyrażenie zgody na wykreślenie hipotek przymusowych z powołaniem się na zakończenie postępowania upadłościowego i umorzenie zadłużenia wobec ZUS.

W ocenie skarżących zgodnie z treścią art. 32 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...) orzeczenia dotyczące prowadzenia i zakończenia postępowania upadłościowego wydane przez sąd, którego orzeczenie o wszczęciu postępowania zostaje uznane na podstawie art. 19, oraz układ zatwierdzony przez taki sąd, zostają również uznane bez żadnych dalszych formalności. Orzeczenia te mają zastosowanie również do orzeczeń w sprawie zastosowania środków zabezpieczających wydanych po złożeniu wniosku o wszczęcie postępowania upadłościowego lub w związku z tym wnioskiem. W katalogu długów, które nie polegają umorzeniu, po automatycznym zwolnieniu ze stanu bankructwa, nie wymieniono wierzytelności hipotecznych, zatem wierzytelności te ulegają umorzeniu, również wierzytelności dotyczące składek na ubezpieczenie społeczne. Przywołano tu przepisy art. 491²¹ i art. 491¹⁶ ustawy – Prawo upadłościowe.

W związku z powyższym, skarżący podnieśli, że zgodnie z art. 94 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, wygaśnięcie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką pociąga za sobą wygaśnięcie hipoteki, chyba że z danego stosunku prawnego mogą powstać w przyszłości kolejne wierzytelności podlegające zabezpieczeniu. Natomiast obecnie pozwany posiada wpis na hipotekę dwóch nieruchomości należących do skarżących, którzy nie posiadają żadnego zadłużenia względem organu rentowego.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego odwołanie wskazując, iż zgodnie z art. 17 Rozporządzenia Rady (WE) nr (...) z dnia (...) w sprawie postępowania upadłościowego, które obowiązywało do dnia 26 czerwca 2017 r. wszczęcie postępowania upadłościowego wywołuje w każdym innym państwie członkowskim, bez potrzeby dopełnienia jakichkolwiek formalności, skutki, które wynikają z prawa państwa wszczęcia postępowania, o ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej oraz dopóki w innym państwie członkowskim nie zostanie wszczęte wtórne postępowanie upadłościowe. Ponadto przywołano art. 5 i 26 ww. Rozporządzenia, podtrzymując jednocześnie argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił i zważył co następuje :

J. T. (2), będąc płatnikiem składek zgodnie z art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 266, z późn. zm.), był zobligowany co miesiąc do obliczania i przekazywania składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W związku z tym, że jako płatnik składek, nie wywiązywał się z obowiązków, spowodował zadłużenie na koncie z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Zostały wystawione tytuły wykonawcze w toku egzekucji w administracji, a w konsekwencji organ rentowy dokonał zabezpieczenia swoich wierzytelności na nieruchomościach, stanowiących wspólność ustawową małżeńską płatnika składek i jego żony – J. T. (1), poprzez wpis hipoteki przymusowej na nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) w kwocie (...)zł oraz wpis hipoteki przymusowej na nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) w kwocie (...)zł.

Postanowieniem z dnia 2 września 2015 r. Sąd Rejonowy w Luton ogłosił upadłość konsumencką J. i J. T. (1). We wniosku o ogłoszenie upadłości zostały uwzględnione wierzycelności organy rentowego.

Na dzień ogłoszenia upadłości ww. byli właścicielami ww. nieruchomości położonych w Polsce, w (...).

W dniu (...)r. skarżący zostali zwolnieni ze statusu bankructwa. W dniu (...)r. pozyskali z Sądu Rejonowego w Luton certyfikat zwolnienia ze statusu bankructwa, z datą zwolnienia na dzień (...)r.

Na skutek wniosku skarżącego J. T. (2) o wykreślenie z księgi wieczystej nr (...), w tym hipoteki przymusowej na nieruchomości w kwocie (...),70 na rzecz pozwanego, postanowieniem z dnia 9 stycznia 2019 r. Sąd Rejonowy w Nowym Mieście Lubawskim oddalił wniosek. Na skutek skargi na orzeczenie referendarza sądowego Sąd Rejonowy w Nowym Mieście Lubawskim postanowieniem z dnia 1 kwietnia 2019 r. oddalił wniosek w tym zakresie. W uzasadnieniach obu orzeczeń wskazano, że dla oceny skutków ogłoszenia upadłości w Wielkiej Brytanii, należy zastosować prawo państwa położenia składnika majątkowego obciążonego ograniczonym prawem rzeczowym, co wynika z art. 5 Rozporządzenia Rady (WE) nr (...) z dnia (...)r. w sprawie postępowania upadłościowego. W uzasadnieniu postanowienia z dnia (...)r. Sąd Rejonowy w Nowym Mieście Lubawskim wskazał, że nie pominięto faktu, że postępowanie upadłościowe w Wielkiej Brytanii zostało zakończone, jednakże w świetle prawa polskiego, które w tym przypadku zastosowanie, możliwość wykreślenia hipoteki, która jest ustanowiona na nieruchomości objętej masą upadłości, może mieć miejsce tylko w dwóch przypadkach: kiedy dojdzie do sprzedaży dokonanej w toku postępowania upadłościowego i w przypadku zaspokojenia wierzycelności zabezpieczonych ograniczonym prawem rzeczowym na rzeczach znajdujących się w Rzeczypospolitej Polskiej. Skoro więc fakt zainicjowania postępowania upadłościowego w innym państwie członkowskim nie będzie miał wpływu na byt prawny ograniczonych praw rzeczowych obciążających nieruchomość położoną w Polsce, to tym bardziej jego umorzenie nie będzie rodziło żadnych konsekwencji.

Sąd podniósł również, że wnioskodawca nie żadnych innych dokumentów ani innych dowodów, a do wniosku nie została dołączona zgoda wierzycieli na wykreślenie hipoteki, sporządzona w odpowiedniej formie.

W dni(...)r. skarżący J. T. (2) złożył do organu rentowego wniosek o wyrażenie zgody na wykreślenie hipoteki, przedstawiając tożsamą argumentację co we wnioskach o wykreślenie hipotek.

Pozwany w konsekwencji wydał zaskarżoną decyzję, odmawiając wydania zaświadczenia, stanowiącego podstawę wykreślenia hipoteki przymusowej na nieruchomościach opisanych jak na wstępie.

(okoliczności bezsporne: nadto dokumenty w aktach rentowych ZUS)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach rentowych pozwanego, których domniemanie prawdziwości wynika z art. 244 i nast. k.p.c., a ponadto ich wiarygodność nie została podważona przez żadną ze stron.

Zgodnie z art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, zwanej dalej „ustawą systemową”, Zakład wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności: zgłaszania do ubezpieczeń społecznych, ustalania płatnika składek, przebiegu ubezpieczeń, ustalania wymiaru składek i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu składek, ustalania wymiaru składek na Fundusz Emerytur Pomostowych i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu tych składek, ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych wymiaru świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Stosownie zaś do treści art. 83 ust. 2 ustawy systemowej, od decyzji Zakładu przysługuje odwołanie do właściwego sądu w terminie i według zasad określonych w przepisach kodeksu postępowania cywilnego. Wyjątek od powyższej zasady przysługiwania odwołania do sądu ustawia jednak art. 83 ust. 4 ustawy systemowej, który stanowi, że odwołanie, o którym mowa w ust. 2, nie przysługuje m.in. od decyzji przyznającej świadczenie w drodze wyjątku oraz od decyzji odmawiającej przyznania takiego świadczenia, od decyzji w sprawach o umorzenie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, a także od decyzji w sprawie wykreślenia zastawu skarbowego z rejestru. Zgodnie z tym przepisem, w takiej sytuacji stronie przysługuje prawo do

wniesienia wniosku do Prezesa Zakładu o ponowne rozpatrzenie sprawy, na zasadach dotyczących decyzji wydanej w pierwszej instancji przez ministra.

Jak wskazuje regulacja procedury administracyjnej, odmowa wydania zaświadczenia bądź zaświadczenia o treści żądanej przez osobę ubiegającą się o nie następuje w drodze postanowienia, na które służy zażalenie (art. 219 k.p.a.).

Z dorobku judykatury wynika, iż treścią zaświadczenia musi być jedynie pozytywne załatwienie wniosku osoby ubiegającej się o potwierdzenie faktu lub stanu prawnego. W sytuacji gdy dowody posiadane przez organ nie pozwalają na uwzględnienie wniosku, organ ten może wydać jedynie orzeczenie odmawiające wydania zaświadczenia (por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w G. z dnia 10 marca 2011 r., sygn. akt II SA/Gd 971/2010). Właściwy organ może odmówić wydania zaświadczenia o żądanej treści, jeżeli miałyby to prowadzić do poświadczenia stanu prawnego niezgodnego z danymi wynikającymi z prowadzonej przez organ ewidencji (por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W. z dnia 17 września 2010 r., sygn. akt VII SA/Wa 1072/2010). Od decyzji organu rentowego odmawiającej wydania zaświadczenia, np. o nie zaleganiu w opłacaniu składek na ubezpieczenia społeczne przysługuje odwołanie do sądu ubezpieczeń społecznych, gdyż jest to sprawa z zakresu ubezpieczeń społecznych. Zakres rozstrzygnięcia w takiej sprawie (czyli ustaleń i oceny prawnej) obejmuje jedynie to, czy na chwilę decyzji o odmowie wydania żądanego zaświadczenia wnioskodawca miał zaległości składkowe (por. wyrok Sądu Najwyższego - (...), (...) i (...) z dnia 8 października 2009 r., sygn. akt II UK 52/2009 Lex nr 2339923; podobnie wyrok Sądu Najwyższego - (...), (...) i (...) z dnia 4 lipca 2007 r., sygn. akt II UK 279/2006, OSNP 2008/17-18 poz. 259).

Modyfikację powyższej zasady z art. 219 k.p.a. w zakresie trybu odwoławczego w przypadku decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wynika wprost z regulacji art. 83b ustawy systemowej, zgodnie z której ust. 1 jeżeli przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego przewidują wydanie postanowienia kończącego postępowanie w sprawie, Zakład w tych przypadkach wydaje decyzję. W myśl zaś art. 83b ust. 2 ustawy systemowej od wydanych w trakcie postępowania innych postanowień Zakładu zażalenie nie przysługuje.

Pomijając wątpliwość, czy taka forma (decyzji) dotyczyłaby odmowy wydania zaświadczenia w każdej sprawie załatwianej przez ZUS (czyli również innej niż z zakresu ubezpieczeń społecznych), to jednak na pewno, ze względu na przyjęty sposób regulacji właśnie w ustawie systemowej, odmowa wydania zaświadczenia lub zaświadczenia o żądanej treści załatwiana jest decyzją organu rentowego. Wyraźnym celem tej zmiany (również pozostałych wprowadzonych do ustawy systemowej w tym czasie) było uproszczenie procedur. Widoczne jest tu dążenie ustawodawcy do ujednolicenia rozstrzygania spraw o wydanie zaświadczenia i innych spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych, właśnie przez wprowadzenie wymagania wydawania decyzji zamiast postanowienia, a jednocześnie dążenie do ujednolicenia postępowań odwoławczych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2007 r., sygn. akt II UK 279/06, OSNP 2008/17-18/259).

Zatem w niniejszej sprawie organ rentowy zasadnie wydał decyzję administracyjną w przedmiocie odmowy wydania zaświadczenia, jednakże zachodzi pytanie, czy odmowa wydania zaświadczenia w przedmiocie wyrażenia zgody na wykreślenie hipotek przymusowych ustanowionych na nieruchomościach skarżących jest sprawą z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Od decyzji Zakładu przysługuje odwołanie do sądu ubezpieczeń społecznych (art. 83 ust. 2 ustawy systemowej). Jest to zasada kontroli wszystkich decyzji organu rentowego w postępowaniu sądowym. Potwierdzają ją wyjątki, które nie dotyczą rozstrzyganej sprawy (art. 83 ust. 4). To rozwiązanie jednocześnie nie pozostaje bez wpływu na pojmowanie sprawy cywilnej (z zakresu ubezpieczeń społecznych) i w konsekwencji drogi sądowej. Sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych są sprawami cywilnymi w znaczeniu formalnym (art. 1 k.p.c.). Zgodnie z przepisami art. 83 ust. 1 i 2 ustawy systemowej odwołania od decyzji organu rentowego rozpoznaje sąd ubezpieczeń społecznych. Zatem również te przepisy wyznaczają sprawy „z zakresu ubezpieczeń społecznych” w rozumieniu art. 476 § 2 i 3 k.p.c. Zachodzi tu ścisła zależność, gdyż przy założeniu węższego ujmowania w art. 476 § 2 i 3 k.p.c. spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych niż ten z art. 83 ust. 1 i 2 ustawy systemowej, doszłoby do stanu, w którym sprawy, w których ZUS wydaje indywidualne decyzje nie podlegałyby kontroli przed sądem ubezpieczeń. Miałyby to jedynie uzasadnienie, gdyby

taka decyzja nie miała za przedmiot sprawy z zakresu ubezpieczenia społecznego. Z taką sytuacją mamy w niniejszym postępowaniu.

Zaświadczenie ze swej istoty nigdy nie rozstrzyga sprawy i nie taki też jest jego cel (art. 217-219 k.p.a.). Różni się też od decyzji ustalającej w sposób wiążący dla adresata określony obowiązek lub uprawnienie. Zauważalna wyraźnie istota sprawy (sporu) od samego początku (wniosku) przejawia się w tym, że strony rozbieżnie oceniają stan istnienia zaległości składkowych, co zdaje się głównie wynikać z odmiennego kwalifikowania skutków określonych zdarzeń (dotyczących umorzenia postępowania upadłościowego według prawa Wielkiej Brytanii). Pomiędzy stronami zachodziły inne kwestie sporne, inne niż tylko kwestia zaświadczenia stanowiącego podstawę do wykreślenia hipotek przymusowych.

W powyższym zakresie również można przywołać stanowisko Sądu Najwyższego, iż tam gdzie jest spór co do prawa, tam nie powinno być w tym zakresie wydane zaświadczenie, gdyż ma ono jedynie potwierdzać stan rzeczy na podstawie posiadanych przez organ rentowy danych (art. 218 § 1 w związku z art. 217 § 2 pkt 2 k.p.a.). Zaświadczenie jest więc przejawem wiedzy, nie zaś woli organu rentowego (wyrok Sądu Najwyższego - (...), (...) i (...) z dnia (...) r. II UK 52/2009 LexPolonica nr 2339923).

Mając powyższe argumenty i okoliczności na uwadze oraz treść art. 476 § 2 k.p.c., należy uznać, że sprawa o wydanie zaświadczenia stanowiącego podstawę wykreślenia hipoteki przymusowej nie jest sprawą z zakresu ubezpieczeń społecznych (art. 476 § 2 k.p.c.). Dla zastosowania natomiast art. 476 § 3 k.p.c. wymagana jest norma kompetencyjna, zobowiązująca do wydania decyzji.

W tym stanie, należy stwierdzić, że w niniejszej sprawie o wydanie zaświadczenia droga sądowa była niedopuszczalna i odwołanie skarżących podlegało odrzuceniu, stosownie do art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. w związku z art. w zw. z art. 464 § 1 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach procesu (pkt 2 postanowienia) orzeczono w oparciu o art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c., stosując art. 102 k.p.c.

Przepis art. 98 § 1 k.p.c. stanowi, iż strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). W świetle art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata (radcę prawnego) zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata (radcy prawnego), koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony.

Stosownie jednak do art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Powyższy przepis art. 102 k.p.c. ustanawia więc swoistą zasadę słuszności, będącą odstępstwem od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Stanowi on szczególne rozwiązanie, niepodlegające wykładni rozszerzającej, wykluczające jednocześnie stosowanie wszelkich uogólnień, wymagające do swego zastosowania wystąpienia wyjątkowych okoliczności. Zważyć przy tym należy, że przepis powyższy nie konkretyzuje pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, a ich kwalifikację pozostawia Sądowi, który uwzględniając całokształt okoliczności danej sprawy, decyduje o jego zastosowaniu.

W ugruntowanym orzecznictwie i stanowisku judykatury wskazuje się, że podstawę do zastosowania art. 102 k.p.c. stanowią konkretne okoliczności danej sprawy, przekonujące o tym, że w danym przypadku obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu na rzecz przeciwnika byłoby rażąco niezgodne z zasadami słuszności, niesprawiedliwe. Przy ocenie przesłanek z omawianego przepisu należy przede wszystkim wziąć pod uwagę fakty związane z samym przebiegiem procesu, tj. podstawę oddalenia żądania, zgodność zamiarów stron w sprawach dotyczących stosunku prawnego, który może być ukształtowany tylko wyrokiem, szczególną zawilnością lub precedensowy charakter sprawy, a ponadto sposób prowadzenia procesu przez stronę przegrywającą albo

niesumienne lub oczywiście niewłaściwe postępowanie strony wygrywającej, która w ten sposób wywołała proces i koszty połączone z jego prowadzeniem. Sama sytuacja ekonomiczna strony przegrywającej, nawet tak niekorzystna, że strona nie jest w stanie ponieść kosztów bez uszczerbku w swoim utrzymaniu, nie stanowi więc samodzielnej podstawy zwolnienia od obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi, chyba że na rzecz tej strony przemawiają dalsze szczególne okoliczności, które w połączeniu z trudną sytuacją ekonomiczną wyczerpują znamiona wypadku szczególnie uzasadnionego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 20 września 2018r., sygn. akt III Aua 87/18, LEX nr 2574954; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 12 czerwca 2018r., sygn. V Ca 232/18, LEX nr 2611139).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego jest mowa o możliwości skorzystania z dobrodziejstwa art. 102 k.p.c. wówczas, gdy system skomplikowanych norm prawnych lub wysoce skomplikowany stan faktyczny wpływa na subiektywne przekonanie powoda o swej racji pomimo zachowania należytej staranności przy wyrobieniu oceny zagadnienia oraz własnych szans procesowych (por. postanowienie w sprawie II CZ 191/81 z dnia 7.01.1982r.; wyrok z dnia 01.10.1974r. w sprawie II PR 207/74; postanowienie z dnia 04.07.1974r. w sprawie I CZ 88/87). Nadto z tego dobrodziejstwa można skorzystać, gdy przeciwnik procesowy swym niesumiennym i niewłaściwym zachowaniem wywołał koszty procesu (por. postanowienie z dnia 5.08.1981r. w sprawie II CZ 98/81 OSNC 1982/2-3/36 ; wyrok z dnia 18.04.1975r. w sprawie II PR 250/74; wyrok z dnia 4.04.1975r. w sprawie I PR 4/75 OSNC 1976/2/25; wyrok z dnia 25.02.1975r. w sprawie II PR 302/74; postanowienie z dnia 31.01.1975r. w sprawie I CZ 4/75; postanowienie z dnia 20.12.1973r. w sprawie II CZ 210/73). Również z zasadnością zastosowania wynikającego z art. 102 k.p.c. całkowitego nieobciążania kosztami procesu możemy mieć do czynienia w sytuacji, gdy wytoczenie powództwa było jedynym sposobem prawnego wyjaśnienia określonych kwestii (por. postanowienie z dnia 09.10.1967r. w sprawie I CR 81/67 OSNC 1968/4/72; postanowienie z dnia 25.03.1970r. w sprawie II CZ 14/70 OSNC 1970/11/211).

Należy również mieć na względzie, że wypadek szczególnie uzasadniony, o którym mowa w treści art. 102 k.p.c. oznacza sytuacje procesowe odbiegające od normy, zawierające elementy społecznie nieuzasadnionego pokrzywdzenia i naruszające poczucie sprawiedliwości (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2011 r. o sygn. akt I CZ 52/11, opubl. Lex nr 1084690). Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 15 czerwca 2011 r. w sprawie o sygn. akt V CZ 23/11 (opubl. Lex 864028) wskazał, że sposób skorzystania z art. 102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem sądu orzekającego i od oceny tego sądu należy przesądzenie, że taki szczególnie uzasadniony wypadek nastąpił w rozpoznawanej sprawie oraz usprawiedliwia odstąpienie od obowiązku ponoszenia kosztów procesu. Wskazał przy tym, że zakwalifikowanie przypadku jako „szczególnie uzasadnionego” wymaga rozważenia całokształtu okoliczności faktycznych sprawy.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy Sąd uznał, że w analizowanej sprawie mamy do czynienia z szczególnie uzasadnionym przypadkiem w rozumieniu art. 102 k.p.c. z uwagi na zawilość norm prawnych.